AUT, XLII-XLIII, 2004-2005, p. 17-21

ENTOPICUL *BAHNĂ* – CERTITUDINE ÎN MEHEDINȚI

de

Diana-Loredana ARBĂNAŞI

Apelativul *bahnă* este înregistrat în *Dicționarul entopic al limbii române – DELR* (autori Gheorghe Bolocan, Elena Şodolescu-Silvestru), litera *B* (publicat în „Studii şi Cercetări de Onomastică" (SCO), nr. 1, 1966), p. 180, cu 9 sensuri şi cu 81 de sinonime. Tot aici sunt date sensurile cuvântului întâlnite în dicționarele şi lexicoanele în care acesta este înregistrat. Se constată faptul că entopicul apare, pentru cele 9 sensuri, în Moldova, de la Suceava la Galați, fiind înregistrat şi în Dobrogea, în județul Tulcea. În restul țării, apare o singură dată, la Melineşti (Dolj). Nici impactul toponimic nu este relevant în restul țării[1].

Această situație i-a determinat pe unii cercetători să aibă unele semne de întrebare privind originea lui *bahnă*, pe când alții susțin originea românească a acestuia.

Gustav Weigand consideră toponimul *Bahna* între „formațiile româneşti", căci „Atribuirea numelui este românească, chiar dacă originea cuvântului este ucraineană, dar tocmai aceasta dovedeşte că denominatorii au fost români şi nu bulgari, deoarece aceştia (bulgarii) n-au deloc cuvântul şi nici nu l-au avut. Ucraineanul *bahnó* „mlaştină": cuvântul trebuie că a fost preluat în română în timpuri vechi (sec. XII-XIII), altfel n-ar fi putut călători atât de departe spre vest"[2].

M. Vasmer[3] explică numele românesc de apă, *Bahna*, ca fiind preluat de la o populație slavă.

---

[1] *Dicționarul toponimic al Banatului* nu-l înregistrează, iar *Dicționarul toponimic al României. Oltenia* (*DTRO*), vol. I, p. 240, evidențiază doar *Bahna* „râu şi sat" în vestul Mehedințiului.

[2] Vezi G. Weigand, *Ursprung der südkarpatischen Flussnamen in Rümänien*, în *XXVI-XXIX. Jahresbericht des Instituts für rumänische Sprache* (*rümanisches Seminar) zu Leipzig*, 1921, p. 71-103, citat după Vasile Frățilă, *Rolul împrumuturilor în crearea toponimelor* (*Prioritatea unei idei*), în idem, *Contribuții lingvistice*, Timişoara, Editura de Vest, 1993, p. 136-137.

[3] *Russisches etymologisches Wörterbuch*, vol. I-III, Heidelberg, 1950-1958.

BDD-A6349 © 2004-2005 Editura Universității de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 02:42:47 UTC)

Iorgu Iordan afirmă că *bahnă* este „frecvent pretutindeni”[4] în țară, dar nu dă nici un exemplu din Transilvania, Banat sau Oltenia. Exemplele sale sunt din Moldova[5], iar din Muntenia citează zonele Muscelului şi Râmnicului Sărat, arătând că „avem a face cu cuvinte specific moldoveneşti”[6]. Faptul că în *Biblia de la Bucureşti* este utilizat cuvântul *bahnă*, se datorează participării unui moldovean la alcătuirea acesteia[7], **şi nu existenței cuvântului în vocabularul învățaților munteni** (s.n.), după cum reiese din textul lingvistului. Arătând că *bahnă* este unul din multiplele sinonime ale cuvântului *baltă*, Iorgu Iordan consideră entopicul respectiv de origine ucraineană (< ucr. *bagnó*, rostit *bahnó*).

Emil Petrovici arăta: „Creatorii („die Namengeber”, cum zic toponimiştii germani) ai acestor nume de locuri au fost români. Ei au numit o *bahnă* „mlaştină”, o *crivină*, având acelaşi sens, un *deal*, o *dumbravă*, o *grădişte* „ruină de cetate”, un *iezer*, un *izvor*, ... *Bahna*, *Crivina*, *Dealu*, *Dumbrava*, *Grădiştea*, *Iezerea*, *Izvoarele* etc.”[8]. „În orice dicționar românesc pot fi găsite substantivele care stau la baza unor toponime ca: *Bahna, Boz, Bozie, Crivăț, Dumbrava, ...*”[9].

Gheorghe Mihăilă[10] include apelativul *bahnă* printre termenii româneşti vechi, de origine slavă veche.

Având în vedere atestarea veche a toponimului *Bahna* (1374 – *DIR, XIII, XIV* şi *XV, B*, p. 27), considerăm justificată afirmația lui Vasile Frățilă, potrivit căreia „Apelativul *bahnă* nu poate fi de origine ucraineană în limba română. Răspândirea toponimului nu numai în Moldova, ci şi în Transilvania de centru, în Muscel şi în Mehedinți, atestarea lui în secolul al XIII-lea pe Târnava Mică ne arată că e vorba mai degrabă de un element românesc de origine slavă veche *bag(b)no*”[11].

Este cunoscut faptul că apelativele, prin onimizare, pot deveni toponime şi/sau antroponime, lucru care s-a întâmplat şi cu *bahnă*. Pe lângă impactul toponimic, constatat îndeosebi la Iorgu Iordan[12], entopicul *bahnă* are şi un impact antroponimic apreciabil. Numele de persoană

---

[4] *Toponimia românească*, Bucureşti, 1963, p. 53.
[5] *Ibidem*, p. 449.
[6] *Ibidem*, p. 554.
[7] Vezi *ibidem*, p. 554, nota 1.
[8] E. Petrovici, *Istoria României oglindită în toponimie*, în idem, *Studii de dialectologie şi toponimie* (*SDT*), Bucureşti, Ed. Academiei, 1970, p. 248.
[9] E. Petrovici, *Românii creatori de toponime „slave*”, în idem, SDT, p. 294.
[10] *Dicționar al limbii române vechi* (*sfârşitul sec. al X-lea – începutul sec. al XV-lea*), Bucureşti, Editura Enciclopedică Română, 1974, p. 73.
[11] V. Frățilă, *Rolul împrumuturilor în crearea toponimelor* (*Prioritatea unei idei*), în idem, *Contribuții lingvistice*, p. 137, nota 17.
[12] *Toponimia românească*, p. 53, 449 şi 554.

BDD-A6349 © 2004-2005 Editura Universității de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 02:42:47 UTC)

Bahna (*Bahnă*) apare la N. A. Constantinescu[13], la Iorgu Iordan[14] şi în *Dicţionarul de frecvenţă a numelor de familie în România* (*DFNFR*), vol. I (A-B)[15]. Potrivit *DFNFR* (p. 125 şi 126), numele de persoană *Bahna* are frecvenţa 145, iar *Bahnă* – 422 (întâlnit de 2 ori în Mehedinţi); cele două nume sunt întâlnite pe tot cuprinsul ţării, cu o frecvenţă foarte mare în Moldova.

Lipsa de dovezi suficiente privind funcţionarea de-a lungul timpului a entopicului *bahnă* în Oltenia şi Banat, i-a determinat pe unii cercetători ai toponimiei mehedinţene să ia în calcul şi o posibilă origine antroponimică a numelui râului şi al satului *Bahna* din stânga Cernei[16], lucru greu de crezut dacă avem în vedere amplasarea în teren a acestora.

Respingând afirmaţia lui Vasmer (vezi *supra*), Gheorghe Bolocan, referindu-se la *Bahna* mehedinţeană, arată că „Explicarea toponimului *Bahna*, prin românescul *bahnă* prezintă unele dificultăţi", deoarece „este răspândit în Moldova – Galaţi, Bacău, Vaslui, Neamţ, Suceava, Botoşani (v. Arhiva *DELR*, cf. şi ex. la Iordan, *Toponimia românească*, p. 53)"[17]. Acelaşi lingvist conchide: „Nu este exclus însă ca termenul în discuţie să fi existat şi în alte zone care ne interesează, mai ales că a fost înregistrat şi în judeţul Sibiu"[18].

Că *bahnă* a constituit un entopic şi în Oltenia, devine certitudine, din moment ce la ora actuală deţinem trei atestări în zonă. Este vorba de:

1. Râul şi satul *Bahna*[19], situate în extremitatea vestică a Podişului Mehedinţi, în stânga Cernei, satul fiind atestat în 1374[20]. Râul şi satul se numesc *Bahna*, prin transfer toponimic de la entopicul *bahnă* „adâncitură largă între dealuri, la vărsarea pârâului în Dunăre, o baltă cu apă permanentă, înconjurată de stuf". După realizarea hidrocentralei Porţile de Fier, fosta *bahnă* a devenit un golfuleţ în care a pătruns apa Dunării. Pe

[13] *Dicţionar onomastic românesc*, Bucureşti, Editura Academiei RPR, 1963, p. 187.
[14] *Dicţionar al numelor de familie româneşti,* Bucureşti, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, 1983, p. 43.
[15] Craiova, Editura Universitaria, 2003, în coordonarea lui Teodor Oancă.
[16] Vezi I. M. Ungureanu, *Elemente toponimice din Mehedinţi*, Drobeta Turnu-Severin, CJCP Mehedinţi, 2000, p. 59.
[17] *DTRO*, I, p. 241.
[18] *Ibidem*.
[19] Pentru detalii, vezi *DTRO*, II, p. 240-241; M. Arbănaşi, *Structura semantică a apelativelor din zona submontană a Mehedinţiului*, în SCO, nr. 7, Craiova, Ed. Universitaria, 2002, p. 156 şi idem, *Toponimia submontană a Mehedinţiului* (Teză de doctorat aflată la Biblioteca Academiei Române şi la Biblioteca Universităţii de Vest din Timişoara), p. 113.
[20] Vezi *Documente privind istoria României, veacurile XIII-XIV-XV. B. Ţara Românească* (1245-1500), Bucureşti, Editura Academiei, 1953.

BDD-A6349 © 2004-2005 Editura Universităţii de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 02:42:47 UTC)

malul golfului a funcţionat, până acum câţiva ani, tabăra şcolară *Bahna*. Entopicul nu mai este de multă vreme recunoscut în zonă.

2. „Locul mlăştinos, mocirlos, cu apă multă pe care creşte şi stuf" de la Melineşti (Dolj), afirmaţie preluată din Gheorghe Bolocan, Elena Şodolescu-Silvestru, *Dicţionarul entopic al limbii române*, litera *B*, publicat în SCO, nr. 1, anul II, 1996, p. 180. Din păcate, în comentariile despre *bahnă* din *DTRO, I*, p. 240-241, nu este inclusă această atestare.

3. Cu prilejul unei anchete toponimice realizate în satul Hotărani, aflat pe cursul inferior al Blahniţei mehedinţene, am aflat de la unul dintre interlocutori că localităţii i se mai spunea demult şi *Bahna*. Am constatat că satul are o baltă în care apa se menţine permanent. Prin balta respectivă, bordată cu stuf, trece braţul de vest al Blahniţei. Bătrânii şi ceilalţi săteni nu mai realizează că acea baltă s-a numit cândva *bahnă*, entopic care a stat la baza vechiului nume al satului, *Bahna*. Până în prezent, cercetarea documentelor ne-a oferit o singură înregistrare a oiconimului în discuţie, cu denumirea *Bahna*[21], însă nu excludem posibilitatea descoperirii şi a altor atestări.

Apa (râul) şi satul *Bahna*, situate în vestul Mehedinţiului, şi-au luat numele prin transfer toponimic de la entopicul *bahnă* „loc mocirlos cu apă şi stuf" amplasat între dealuri, în imediata apropiere a Dunării, azi – „golful *Bahna*". Ca şi la alte hidronime din Mehedinţi, numele apei este dat, iniţial, în cursul inferior al acesteia (precum *Brebina*, *Coşuştea, Drîncea, Pleşúva, Rúdina, Topólniţa* etc.). În acest sens, nu împărtăşim opinia lui Gheorghe Bolocan, potrivit căreia, în explicarea toponimului în discuţie „ar trebui amintit, poate, şi faptul că izvorăşte în apropiere de satul Balta" (*DTRO, I*, p. 241). Satul Balta, atestat cu 173 de ani mai târziu decât Bahna (adică în 1547, cf. *DIR, XVI, II*, P. 361-362), este denumit după balta de la marginea satului. Fiind zonă muntoasă, greu accesibilă omului (între Gornenţi, izvorul Bahnei, şi Balta fiind peste 10 km), este aproape imposibil de crezut că ar fi putut avea loc vreo analogie sau vreun transfer toponimic, cu atât mai mult cu cât la *Balta* nu avem nici un indiciu că ar fi existat vreo *bahnă*.

Având în vedere amplasarea pârâului şi a celor două localităţi în apropierea unor bălţi, cărora odinioară li s-a zis *bahne*, considerăm că atât *Bahna* din stânga Cernei, cât şi *Bahna* de pe cursul inferior al Blahniţei mehedinţene, actualul sat Hotărani, au la bază fostul entopic *bahnă*, cu sensul „locul mai larg şi adâncit, cu apă permanentă, prin care trece o apă curgătoare".

---

[21] C. Papacostea-Pajură, *Dicţionar geografic al judeţului Mehedinţi,* Drobeta Turnu-Severin, 1949. La pagina 83 întâlnim, referitor la Hotărani: „I se mai zice şi «Bahna»".

BDD-A6349 © 2004-2005 Editura Universităţii de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 02:42:47 UTC)

Bahna de la Hotărani (Mehedinți) conduce la cel puțin două concluzii importante pentru cercetarea toponimiei:

1. Se înlătură orice îndoială privind funcționarea entopicului *bahnă* pe întreg teritoriul de la nord de Dunăre (în dialectul dacoromân). El este foarte vechi în limba română, probabil ființează din timpul conviețuirii slavilor cu dacoromânii, din perioada de după despărțirea românei comune. Apelativul *bahnă* s-a menținut în nordul Dunării făcând concurență sinonimului său *baltă*. Înjghebarea şi impunerea limbii române standard, unde *baltă* a devenit covârşitor, a făcut ca entopicul *bahnă* să fie utilizat din ce în ce mai rar, până la dispariția lui în cea mai mare parte a țării (Banat, Oltenia, Muntenia şi chiar Transilvania). Menținerea sa în Moldova se datorează şi vecinătății acestei arii dialectale (unde includem Basarabia şi Bucovina) cu limbile ucraineană şi polonă, idiomuri care integrează în vocabularul lor activ entopicul în discuție (cf. ucr. *bahno*, pol. *bagno*).

2. Nu putem considera suficiente şi cuprinzătoare anchetele pentru *Dicționarul toponimic al României*, căci, iată, mai sunt dovezi nescoase la iveală, care pot contribui la elucidarea mai multor semne de întrebare din toponimia românească.

L'APPELLATIF TOPONYMIQUE *BAHNĂ* – UNE CERTITUDE DANS LA RÉGION DE MEHEDINȚI

(Résumé)

Par la découverte de *Bahna*, l'ancien nom du village de Hotărani d'aujourd'hui, situé sur le bras droit de la rivière Blahnița, du département Méhedinți, l'autrice élimine les doutes de certains spécialistes sur l'origine de *Bahna*, nom d'une localité qui se trouve du côté gauche de Cerna. Elle considère que *bahnă* est un mot ancien, qui appartient au vocabulaire passif, à l'exception de la région de Moldavie, grace à la forte concurence de son synonyme *baltă*. En même temps, l'autrice attire l'attention sur le fait qu'il y a plusieurs toponymes interessants à étudier qui ne sont pas enregistrés dans les dictionnaires toponymiques par régions de la Roumanie.

BDD-A6349 © 2004-2005 Editura Universității de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 02:42:47 UTC)